

7. BÖLÜM

ÖZEL AĞRI TÜRLERİ

Sevgi DENİZ DOĞAN¹

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

Bu bölüm sonunda okuyucu;

1. Cerrahi ağrının tanımı, oluşum mekanizması ve kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak
2. Yanık ağrısının tanımı, oluşum mekanizması ve kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak
3. Doğum ağrısının tanımı, oluşum mekanizması ve kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak
4. Kanseri ağrısının tanımı, oluşum mekanizması ve kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak
5. Baş ağrısının tanımı, oluşum mekanizması ve kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak
6. Diyabetik nöropatik ağrının tanımı, oluşum mekanizması ve kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak
7. Fantom ağrısının tanımı, oluşum mekanizması ve kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak
8. Fibromiyaljide ağrının tanımı, oluşum mekanizması ve kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak

¹ Öğr. Gör., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Uluborlu Selahattin Karasoy MYO, sevgidenizcu@gmail.com

tirmektedir. Bireyin tedavi ve bakımını üstlenen sağlık profesyoneli optimal ağrı kontrolünü sağlayabilmesi için farklı ağrı türleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmalı ve bu doğrultuda bireye özgü yaklaşım sergilemelidir.

KAYNAKLAR

1. Eti Aslan F (2014) Ağrı, Doğası ve Kontrolü (2. Baskı). Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi.
2. Zhou, Y., Petpichetchian, W., Kitrungrate, L. (2011). Psychometric properties of pain intensity scales comparing among postoperative adult patients, elderly patients without and with mild cognitive impairment in China. *International Journal of Nursing Studies*, 48(4),449-57.
3. Aslan, F. E., Şahin, S. K., Secginli, S., & Bülbüloğlu, S. (2018). Hastaların, ameliyat sonrası ağrı yönetimine ilişkin hemşirelik uygulamalarından memnuniyet düzeyleri: Bir sistematik derleme. *Ağrı Dergisi*, 30(3), 105-115.
4. Kuru, T., Yeldan, İ., Zengin, A., & et al. (2011). Erişkinlerde ağrı ve farklı ağrı tedavilerinin prevalansı. *Ağrı*, 23(1), 22-7.
5. Ayhan, F. (2015). Abdominal cerrahi girişim geçiren hastaların ağrı deneyimleri ve ağrı kontrolüne yönelik hemşirelik girişimleri. *Selçuk üniversitesi sağlık bilimleri enstitüsü*, Konya.
6. Mei, W., Seeling, M., Franck, M., & et al. (2010). Independent risk factors for postoperative pain in need of intervention early after awakening from general anaesthesia. *Eur J Pain*, 14(2),1-7.
7. Gan, T. J. (2017). Poorly controlled postoperative pain: prevalence, consequences, and prevention. *Journal of Pain Research*, 10, 2287.
8. Vrancken, D., Theunissen, M., Joosten, E. A., & et al. (2018). Procedure-Specific Pain Intensity Four Days After Day Surgery and the Relationship with Preoperative Pain: A Prospective Cohort Study. *Anesthesiology and Pain Medicine*, 8(6).
9. Çelik, S. (2013). Batın ameliyatından 24-48 saat sonra hastaların ağrı düzeyleri ve uygulanan hemşirelik girişimleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*,2(3)
10. Erciyas, A. (2019). Cerrahi Ağrı Deneyimi Olmayan Hastaların Ameliyat Sonrası Ağrı İnançları. *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara
11. Derbent, A., Yılmaz, B., & Uyar, M. (2012). Omurga cerrahisi sonrası kronik ağrı. *Ağrı Dergisi*, 24(1), 1-8.
12. Güler, A., Kanan, N., Akyolcu, N.(2012). Cerrahi Hemşireliği I (2. Baskı). İstanbul:Nobel Tıp Kitabevleri.
13. Çilingir, D., Şahin, C.U. (2016). Cerrahi hastasında hasta kontrollü analjezi kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 3(3),56-69.
14. Ceyhan, D., & Güleç, MS. (2010). Postoperatif ağrı sadece nosiseptif ağrı mıdır. *Ağrı*, 22(2), 47-52.
15. Faydalı, S. (2010). Cerrahi hastalarında analjeziklerin kaliteli kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 17(2),83-91.
16. Pasero, C. (2010). Around-the-clock (ATC) dosing of analgesics. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 25(1),36-39.
17. Yavuz, M. (2014). Yanıklar. Karadakovan, A., & Eti-Aslan, F. (Eds), *Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım* İçinde (s.109). Adana:Akademisyen Tıp Kitabevi.
18. Çimen, A., & Erdine, S. (2007). Yanık ağrısı ve tedavisi. *Türkiye Klinikleri J SurgMedSci*, 3(1),60-4
19. Patterson, D.R., Hoflund, H., Espey, K., & et al. Pain Management. Erişim:<http://www.worldburn.org/documents/painmanage.pdf> Erişim Tarihi:07.10.2020
20. Akıncı, İ.Ö., & Başel, A. (2011). Yanıkta sedasyon ve analjezi. *Türk Yoğun Bakım Derneği Dergisi*, 1(9),26-30.
21. Deniz, S., & Arslan, S. (2017). Pain and anxiety in burn patients. *International Journal of Caring Sciences*, 10(3), 1723.

22. Gauffin, E., Öster, C., Sjöberg, F., & et al. (2016). Health-related quality of life (EQ-5D) early after injury predicts long-term pain after burn. *Burns*, 42(8), 1781-1788
23. Baartmans, M.G.A., Jong, A.E.E., Baar, M.E., & et al. (2016). Early management in children with burns: Cooling, wound care and pain management. *Burns*, 42(4), 777-782.
24. Deniz Doğan, S., & Arslan, S. (2019). Validity and Reliability of Turkish Version of the Burn-Specific Pain Anxiety Scale. *Journal of Burn Care & Research*, 40(6), 818-822.
25. Akkoç, M. G., & Aksoy, N. (2017). Management of pain in burn patient and nursing care. *International refereed journal of nursing researches*, 284.
26. Akkoç, M. G., & Aksoy, N. (2017). Management of pain in burn patient and nursing care. *International refereed journal of nursing researches*, 284.
27. Yeşiladağ, B., & Gölbasi, Z. (2018). Doğum ağrısının yönetiminde nonfarmakolojik yöntemlerin etkinliğini değerlendiren lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(3), 104-111.
28. Taşkın, L. (2016). Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği (13. Basım). Ankara: Özyurt Matbaacılık.
29. Karabulutlu, Ö. Doğum ağrısı kontrolünde kullanılan nonfarmakolojik yöntemler. *Caucasian Journal of Science*, 1(1), 43-50. Erişim adresi: https://cjscience.com/uploads/CJOS_1_2014612115913.pdf Erişim Tarihi:13.10.2020
30. Gür, E.Y. (2019). Bilişsel davranışsal tekniklerin doğum ağrısına etkisi. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
31. Kömürçü, N. (2014). *Doğum Ağrısı ve Yönetimi* (2. Baskı). İstanbul:Nobel Tıp Kitabevleri.
32. Moralar, D. G., Türkmen, Ü. A., & Altan, A. (2011). Doğum analjezisi. *Ok Meydanı Tıp Dergisi*, 27(1), 5-11.
33. Mamuk, R., & Davas, N. I. (2010). Doğum ağrısının kontrolünde kullanılan nonfarmakolojik gevşeme ve tensel uyarılma yöntemleri. *Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni*, 44(3), 137-144.
34. Öztürk, E. S., & Kutlutürkan, S. (2018). Kanser ağrısının yönetiminde opioidlerin kullanımına bağlı gelişen konstipasyonun yönetimi. *ACU Sağlık Bil Derg*, 9(2),105-109.
35. Eti, Z. (2005). Kanserde ağrı tedavisi. *Uroonkoloji Bülteni*, 2(1), 16-20.
36. Sarihan, E., Kadioğlu, E., & İğde, F. A. (2012). Kanser ağrısı, tedavi prensipleri ve dünya sağlık örgütü ağrı basamak tedavisi. *Nobel Med*, 8(1),5-15.
37. Arslan, D., Tatlı, A. M., & Üyetürk, Ü. (2013). Kansere bağlı ağrı ve tedavisi. *Abant Medical Journal*, 2(3), 256-60.
38. Genç, F., Köçkar, Ç., Mutlu, F., & et al. (2018). Kanser hastalarının ağrı için kullandıkları non-farmakolojik yöntemler. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi (HEAD)*, 15(2), 88-93.
39. Bıçakçı, Ş., Öztürk, M., Üçler S., & et al. (2018). Baş ağrısı tanı ve tedavi güncel yaklaşımlar. *Türk Nöroloji Derneği Baş ağrısı Çalışma Grubu Uygulamaları*, 33-118
40. Arumugam, M., & Narayan, S.K. (2019). Rethinking of the concepts: Migraine is an autoimmune disease?. *Neurology, Psychiatry and Brain Research*, 31, 20-26.
41. Ayalp, S., Şahin, Ş., Benli Aksungar, F., & et al. (2012). Aurasız migrende trombosit serotonin düzeylerinin değerlendirilmesi. *Ağrı Dergisi*, 24(3), 117-122.
42. Üzen, Ş. (2017). Migreni olan bireylerde lokal soğuk uygulamanın baş ağrısı ve yaşam kalitesine etkisi. *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
43. Karadaş, Ö. (2013). Tension type headache: evaluation of chronic type. *Journal of Clinical and Analytical Medicine*, 2013, 4(6), 522-526.
44. International Association for the Study of Pain (IASP). Neuropathic Pain. Erişim adresi: <https://www.iasp-pain.org/Advocacy/GYAP.aspx?ItemNumber=5054> Erişim Tarihi:15.11.2020
45. Patil, S., Mhaiskar, A., Wake, P., & et al. (2016). Diabetic neuropathy: A recent trend. *World Journal of Pharmacy and Pharmaceutical Science*, 6(1),1610- 1620.
46. Şahin, B. (2019). Periferik nöropatili hastalarda lumbal stabilizasyon egzersizleri ve konnektif doku masajının nöropatik ağrı, fonksiyonel kapasite ve yaşam kalitesi üzerine etkilerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.

47. Tan, E. (2009). Nöropatik Ağrı Tanı ve Tedavi Klavuzu (1. Baskı), İstanbul, 12-25.
48. Anderson-Barnes, V. C., McAuliffe, C., Swanberg, K. M. & et al. (2009). Phantom limb pain-A phenomenon of proprioceptive memory?. *Medical Hypotheses*, 73(4), 555-558.
49. Yıldırım, M. (2014). Fantom ekstremitte ağrısının yönetiminde ayna terapisinin etkisi, Doktora Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
50. Anaforoğlu, B. (2011). Fantom ağrısı tedavisinde ayna terapisi ve fantom egzersizlerinin etkinliğin karşılaştırılması, Doktora Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara
51. Anaforoğlu, B., & Erbahçeci, F. (2012). Amputelerde Fantom Ağrısı. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 11(1)
52. Bağdatlı, N. (2018). Mastektomi sonrası fantom meme sendromuna ilişkin hemşirelerin bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Eskişehir.
53. Karanikolas, M., Aretha, D., Tsolakis, I., & et al. (2011). Optimized perioperative analgesia reduces chronic phantom limb pain intensity, prevalence, and frequency: a prospective, randomized, clinical trial. *Anesthesiology*, 114(5), 1144-1154.
54. Ketenci, a., & Evcik, D. Fibromiyalji. *Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Derneği*. Erişim adresi: <https://www.tftr.org.tr/uploads/fibromiyalji-sendromu-hasta-kitapcigi.pdf> Erişim Tarihi:15.11.2020
55. Garip, Y., Öztaş, D., & Güler, T. (2016). Prevalence of fibromyalgia in turkish geriatric population and its impact on quality of life. *Ağrı*, 28(4),165-170
56. Genç, A., & Tur, B.S. (2014). Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Romatoloji Anabilim Dalı Eğitim Kitabı. Erişim adresi: <http://ichastaliklariromatoloji.medicine.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/680/2014/02/Fibromiyalji-Sendromu.pdf> Erişim tarihi: 15.11.2020.
57. Doğan, Ş.D., Ay, S., & Evcik D. (2011). Fibromiyalji tedavisinde güncel yaklaşımlar. *Yeni Tıp Dergisi*, 28(2),73-78.
58. Genç, A. (2015). Fibromiyalji sendromunda nonfarmakolojik tedavi yöntemleri. *Türkiye Klinikleri J PM&R-Special Topics*, 8(3),36-44